

POZYTYWIZM

Wprowadzenie

POZYTYWIZM

EUROPA

Lata 40. XIX w. do lat 90. XIX w.

- Pojęcie „pozytywizm” znane było już z dzieł Sainta-Simona.
- Nazwa pochodzi od dzieła Augusta Comte'a „Kurs filozofii pozytywnej”. Według autora pozytywny, znaczy realny.

Pojęcia związane z epoką:

- **scjentyzm** - kult nauki, świat można poznać wyłącznie za pomocą nauki i doświadczenia, wzorem jest człowiek dążący do własnego rozwoju
- **utylitaryzm** - wszystkie działania człowieka powinny być użyteczne, przynoszące korzyści społeczeństwu
- **ewolucjonizm** - świat ulega ciągłym zmianom, doskonaleniu
- **agnostycyzm** - odrzucał metafizykę na rzecz rozumu i doświadczenia
- **praktycyzm** - podejmowane działania mają być praktyczne, realne do zrealizowania
- **organicyzm** - społeczeństwo na wzór organizmu żywego, wszystkie grupy społeczne powinny być „zdrowe” i ze sobą współpracować.

POZYTYWIZM

FILOZOFIA

- **A. Comte** - autor filozofii pozytywnej, zwolennik **agnostycyzmu**. Człowieka powinny interesować tylko kwestie rzeczywiste, a jego działania miały być użyteczne.
- **J. S. Mill** - zwolennik **empiryzmu** i teorii użyteczności (**utylitaryzmu**). Głosił, że świat można poznać za pomocą doświadczenia, a ludzie dążą do szczęścia.
- **H. Spencer** - zwolennik **ewolucjonizmu**. Głosił, że wszystko dąży do doskonałości, a więc rozwija się. Jeśli osiągnie doskonałość, wówczas cofa się. Według niego społeczeństwo funkcjonuje na wzór natury i powinno ze sobą współpracować (**organicyzm**).
- **H. Taine** - uważał, że rasa, moment dziejowy i środowisko determinują losy człowieka (**determinizm**).

POZYTYWIZM

W Polsce:

**Od 1864 (upadku powstania styczniowego)
do lat 90. XIX wieku.**

Romantyczne zrywy niepodległościowe nie tylko nie przyniosły poprawy sytuacji Polaków pod zaborami, ale ją pogorszyły, dlatego nowa epoka stworzyła odmienny program, który miał tchnąć nadzieję w zrezygnowany naród.

Hasła pozytywizmu w Polsce

- **praca organiczna** - żeby naród polski dobrze funkcjonował, to wszystkie grupy społeczne muszą ze sobą współpracować (na wzór organizmu żywego)
- **praca u podstaw** - pomoc najuboższym, szerzenie oświaty wśród najniższych grup społecznych
- **emancypacja kobiet** - pomoc w usamodzielnieniu się kobiet, nauka zawodu
- **asymilacja mniejszości narodowych, Żydów** - traktowanie narodu żydowskiego i innych mniejszości jako równoprawnych obywateli naszego kraju

SZTUKA

Sztuka pozytywizmu miała podlegać zasadzie mimesis - naśladownictwa. Miała ukazywać rzeczywistość taką, jaka jest, bez ubarwiania ani upiększania (**realizm**). Ukazywać problemy, służyć społeczeństwu. Obok realizmu zauważyć można **historyzm** - odniesienia do wydarzeń i postaci historycznych, co związane było z sytuacją polityczną Polski.

MALARSTWO

Realizm

Józef Chełmoński, „Bociany”,
[https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Che%C5%82mo%C5%84ski#/media/Plik:J%C3%B3zef_Che%C5%82mo%C5%84ski_-_Bociany_-_01_\(MP_561_MNW\).jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zef_Che%C5%82mo%C5%84ski#/media/Plik:J%C3%B3zef_Che%C5%82mo%C5%84ski_-_Bociany_-_01_(MP_561_MNW).jpg), domena publiczna [dostęp 23.07.2023].

Historyzm

Juliusz Kossak, „Jan III Sobieski na Kahlenbergu błogostawi szarżę na Turków w czasie Bitwy pod Wiedniem”,
https://pl.wikipedia.org/wiki/Juliusz_Kossak#/media/Plik:King_John_III_Sobieski_blessing_Polish_attack_on_Turks_in_Vienna_1683.PNG, domena publiczna [dostęp 23.07.2023].

SŁONIK
gabinet terapii dźwiękowej

www.slonik-terapia.pl

NOWA LITERATURA I BOHATER

Najważniejsze cechy nowej literatury:

- użyteczność - miała służyć społeczeństwu
- podejmowała problematykę społeczną
- realizm i naturalizm
- tematyka historyczna
- bohater nie jest już zbuntowanym indywidualistą, a człowiekiem pracy
- praca stała się kryterium oceny bohatera

Najpopularniejszymi kierunkami w literaturze były: **realizm i naturalizm**, a gatunkami literackimi: powieść, nowela, opowiadanie, felieton.

MOTYWY I TEMATY

Praca- była ona kryterium oceny człowieka. Bohater pozytywny to człowiek pracy (również nad samym sobą), dzięki niej osiąga sukces.

Problemy społeczne - ukazywano biedę, nędzę i trudną sytuację najuboższych oraz niewykształconych grup społecznych, a także dzieci i kobiet, problem rozwarstwienia społecznego, nietolerancji.

Miasto - było często siłą niszcząca najuboższych.

Ojczyzna - z uwagi na cenzurę i sytuację Polaków pod zaborami, tematy patriotyczne i historyczne nie były wspominane wprost, jednak twórcy wielokrotnie przemycali je do swojej twórczości.

